

TRIANON 1920. JÚNIUS 4. - 2010. JÚNIUS 4.
(Querela Hungariae)

Móricz Zsigmond: Kesergő

Balkarom keletre, jobbkarom nyugatra,
szegény fáradt lábaim déli sárban áznak,
megtörtetett bús fejem az északi kopáron:
földre teríttettem, gázoljatok rajtam!

Nem hogy vérem hullott, nem hogy kimerültem,
nem tudatlanságomból, koldus nyomoromból;
nem gonoszságnak miá buktam el esetten,
nem éltem fogyott el: de a becsületem!

Hazugok kihazudják, gyávák kigyávulják
gazok kigázolják maguknak a dús jövőt;

csak én nem tudtam volt, soha, magam kelletni,
csak én nem vállaltam, soha, menteni magam.

Hogy fújták, hogy fújták, kígyókövet ellenem,
hogy fenték, hogy fenték előre rám fogukat:
s én jártam, sétáltam, büszke szemmel, szabadon,
nyugati szél zilálta, keleti szél cibálta hajam.

Balkarom lenyesve, szívem fölött jár a kés,
jobbkarom lekötve, mezőimre dűl a vész,
lábaim üszkösen, koponyám lékesen,
erőm, velőm, vérem fogy.

Óh, de csak fujjátok, habzsoló vad szátokkal,
csak tájékozzátok a förtelmes vádakát,
vágjatok, messetek, rugjatok: ítéljete:
van még nekem istenem!

Ki, érdemlett bűnömért szabadajtott tiktek, rám,
sok káromlásimért lakatolta le a szám,
kutyakevély magyarom, öröme is vagyom tán,
ilyen példátlanul iszonyatos elbuktán.

Háborodik elmém, forrong minden idegem,
idegenek űznek, régi volt barátaim,
kenyeremet evők, óboromat ivók,
napfényes mosolyomban akik sütkéreztenek.

Nem tudok kitörni, még nem gyűlt fel oly erőm,
csak zsoltározgatva táplálgatom haragom,
bús imádkozgatva szidom a nagy egeket,
békítem lelkemet keserves bús reménnyel.

Hogy az a nagy isten, aki engem így letett,
kiteríti még egyszer fölöttem a tenyerét,
rám szórja tetézve régi szokott áldását,
körülönt aranyos, erőverő fényivel.

Eddig sem tettem én, eddig sem cselekedtem,
hogy törtető zsvajjal kunyoráljam kegyeit,
mér adta, ontotta, rám, ingyen volt sok javát;
minek kényeztetett, tett fölfúvalkodottá.

Vagy megérdemeltem: s akkor tovább Uristen!
vagy nem érdemeltem: s akkor minek játszottál!
Óh csakhogyan én itt fekszem, megtörötten, vad kínban,

kék lángok lobognak bomladozó testemen.

Balkarom levágják, jobbkarom mardalják,
két lábam parázsba, homlokom darázsba,
de forduljon csak egyet az idők vitorlája,
úgy széthánylak tolvajok, az isten se képzei.

Álljak csak én talpra, csak még egyszer helyemen,
csak kapjam kezembe duplaélű fegyverem,
hej aki teremtett: ahogy elverem:
aki engem most gyaláz!

Nem, nem, nem! Nem, soha! Nem indulok bosszura!
Állattattam őriző: a Sötétség kapuján!
Forró szívem, véreim, glóbusotok közepén
im kitárom, átölellek, kéz a kézben, jöjjetek!

Balkarom emelném, jobbkarom emelném,
lábamra pattanni, fejem meghajtani
óhajtánám igen: s lekötve, leköpve,
lerágva, gyalázva fetrengék sírhelyemen

S gyászkönnytelen szemekkel a zordon népmilliók
környöskörül dühöngnek. Sorsom komor órái.
De szívemből fölszakad a tűz, a fény, a vulkán:
Vár a Jövő óh Magyar: az Embersors határtalan!

1920. február

*

Babits Mihály: Csonka-Magyarország

Bár lenne a hangom tiszta és éles, mint intő csengőké!
A tiétek
zavaros, mint mocsarak habja! ti leborultatok az
Ércbálvány előtt!
döntsön az erőszak!
s döntött az Erőszak...
mi jogotok beszélni többé?
Nekem van rá jogom!
ti elhánytatok a Kiáltást: mint bolond a fegyverét! nem
kiálthattok már:
én elkiálthatom:
Óh Igazság, te egyetlen kiáltás! egyetlen fegyver! Jerikó
trombitája! szólj!

falak, omoljatok hangjaitól!
gerincek, borzadjatok! Európában! és Amerikában!
mert
borzasztó az Igazság a gerincekben!
mit érnek a ma-épített falak körülöttem?
ott borzad az Igazság a kövekben! ott ég a hegyekben!
árad a vizekben!
Óh tiszta, éles trombita, zengj!
ne hallgass sohase!
egy napig se! egy óráig se! egy pillanatig se! mint
ahogy nem
hallgat a fájás az idegben, míg megvan a betegség...
nem hallgat a vonzás a kőben, hogy természetes
irányában essék...
nem hallgat a madár, míg fészkébe nem tér...
nem hallgat a folyó, míg tengerbe nem ér...
nem hallgat a szél,
míg él...

Nekem van rá jogom!
Én elkiálthatom:
"Igazság!"
Ti eldobtátok ezt a szót, mint bolond a
fegyverét, szegény testvéreim!
s csak gyenge izmotok maradt, csak puszta
kezetek, meztelen
mely bilincsekbe verve, ha üt, csak önmagát
ütheti esztelen
sem lázadni nem tud, sem meghajolni az
Ércbálvány előtt igazán -
de hát az Ércbálvány hazája lettél-e, hazám?
Van-e reményed abban?
a sötét utakban?
Nem! - Csak a napban!
mely éget a kövön és ragyog a patakban.
Ti azt mondtátok: Döntsön az erőszak!
s hangotok zavart most, mint mocsarak habja.
De én azt mondom: dönt majd az erős Nap!
Kitárom tiszta szavamat a Napra.

Ti eldobtátok a trombitát
de a trombita zeng tovább,
zeng, nem a ti kezetekben,
hanem a vízben, a hegyekben,
Erdélyben, Felvidéken,
az égen,

s bennem!

Én sohse mondtam: "Dönt majd az erőszak!" -
most mondhatom:

"Nem! Nem!"

*

József Attila: Nem, nem, soha!

Szép kincses Kolozsvár, Mátyás büszkesége,
Nem lehet, nem, soha! Oláhország éke!
Nem teremhet Bánát a rácnak kenyeret!
Magyar szél fog fúni a Kárpátok felett!

Ha eljő az idő - a sírok nyílnak fel,
Ha eljő az idő - a magyar talpra kel,
Ha eljő az idő - erős lesz a karunk,
Várjatok, Testvérek, ott leszünk, nem adunk!

Majd nemes haraggal rohanunk előre,
Vérkeresztet festünk majd a határkőre
És mindent letiprunk! - Az lesz a viadal!! -
Szembeszállunk mi a poklok kapuival!

Bömbölve rohanunk majd, mint a tengerár,
Egy csepp vérig küzdünk s áll a magyar határ
Teljes egészében, mint nem is oly régen
És csillagunk ismét tündöklök az égen.

A lobogónk lobog, villámlik a kardunk,
Fut a gaz előlünk - hisz magyarok vagyunk!
Felhatol az égig haragos szózatunk:
Hazánkat akarjuk! vagy érte meghalunk.

Nem lesz kisebb Hazánk, nem, egy arasszal sem,
Úgy fogsz tündökölni, mint régen, fényesen!
Magyar rónán, hegyen egy kiáltás zúg át:
Nem engedjük soha! soha Árpád honát!

(1922. első fele)

*

Juhász Gyula: Trianon

Nem kell beszélni róla sohasem,

De mindig, mindig gondoljunk reá.

Mert nem lehet feledni, nem, soha,
Amíg magyar lesz és emlékezet,
Jog és igazság, becsület, remény,
Hogy volt nekünk egy országunk e földön,
Melyet magyar erő szerzett vitézül,
S magyar szív és ész tartott meg bizony.
Egy ezer évnek vére, könnye és
Verejtékes munkája adta meg
Szent jussunkat e drága hagyatékhoz.

És nem lehet feledni, nem, soha,
Hogy a mienk volt a kedves Pozsony,
Hol királyokat koronáztak egykor,
S a legnagyobb magyar hirdette hévvel,
Nem volt, de lesz még egyszer Magyarország!
És nem lehet feledni, nem, soha,
Hogy a mienk volt legszebb koszorúja
Európának, a Kárpátok éke,
És mienk volt a legszebb kék szalag,
Az Adriának gyöngyös pártadísze!
És nem lehet feledni, nem, soha,
Hogy a mienk volt Nagybánya, ahol
Ferenczy festett, mestereknek álma
Napfényes műveken föltündökölt,
S egész világra árasztott derűt.
És nem lehet feledni, nem soha,
Hogy Váradon egy Ady énekelt,
És holnapot hirdettek magyarok.
És nem lehet feledni, nem, soha
A bölcsőket és sírokat nekünk,
Magyar bölcsőket, magyar sírokat,
Dicsőség és gyász örök fészkeit.
Mert ki feledné, hogy Verecke útján
Jött e hazába a honfoglaló nép,
És ki feledné, hogy erdélyi síkon
Tűnt a dicsőség nem múltó egébe
Az ifjú és szabad Petőfi Sándor!
Ő egymaga a diadalmas élet,
Út és igazság csillaga nekünk,
Ha őt fogod követni gyászban, árnyban,
Balsorsban és kétségben, ó, magyar,
A pokol kapuin is győzni fogsz,
S a földön föltalálod már a mennyet!
S tudnád feledni a szelíd Szalontát,

Hol Arany Jánost ringatá a dajka?
Mernéd feledni a kincses Kolozsvárt,
Hol Corvin Mátyást ringatá a bölcső,
Bírnád feledni Kassa szent halottját?
S lehet feledni az aradi őskert
Tizenhárom magasztos álmodóját,
Kik mind, mind várnak egy föltámadásra?

Trianon gyászos napján, magyarok,
Testvéreim, ti szerencsétlen, átkos,
Rossz csillagok alatt virrasztva járók,
Ó, nézzetek egymás szemébe nyíltan
S őszintén, s a nagy, nagy sír fölött
Ma fogjatok kezet, s esküdjete
Némán, csupán a szív veréseivel
S a jövő hitével egy nagy esküt,
Mely az örök életre kötelez,
A munkát és a küzdést hirdeti,
És elvisz a boldog föltámadásra.

Nem kell beszélni róla sohasem?
De mindig, mindig gondoljunk reá!

*

Mécs László: Gyónnak a magyarok!

Álmok pusztája, ősi napkelet
seregszám sast és sólymot álmodott,
turult, gémet, vad vércsét, vadludat,
amiknek szíve ős-tavaszt dobog,
álmodta őket vadnak és szabadnak
s úgy küldte messzi, messzi napnyugatnak.

S vannak már csöndesvérű unokák:
elhízott, békés házi szárnyasok,
mások kegyén és mások udvarán,
szemetén kényúrt játszó kakasok,
pompázó pávák (átfestett uszályok),
új színt biflázó úri papagályok.

Maradt pár tépett holló! Itt meg ott
a háztetőre száll s azt mondja: kár.
Pár vércse is jár, nyilazott szívű,
az udvar felett azt víjjogja: vér!
s a korcsok torkán megtorpan az étel

és pillanatra a lélegzetvétel.

Vannak már Janus-arcú magyarok.
(Az egyik arcuk: régi vércse csőr,
toll-sipka rejti, mint tavaszt a hó).
Új napraforgó arcukon se tör,
se vágy, hogy felnyilazza a magasba.
Új asztagokból eteti a gazda.

De néha arra szöknek titkosan,
hol sebzett vércsét sejtet a nyomnyi vér
és gyónnak, hogy másképp nem lehet,
mert élni kell, a gyermek enni kér,
hogy álmodói még a régi nyárnak,
könnyeznek és feloldozásra várnak.

*

Sajó Sándor: Magyar ének 1919-ben

Mint egykor Erdély meghajszolt határán
A fölriasztott utolsó bölény,
Úgy állsz most népem, oly riadtan, árván,
Búd vadonának reszkető ölén;
És én, mint véred lüktető zenéje,
Ahogy most lázas ajkadon liheg,
A hang vagyok, mely belesír az éjbe
És sorsod gyászát így zendíti meg:

Két szemem: szégyen, homlokom: gyalázat,
S a szívem, ó jaj, színig fájdalom...
Mivé tettétek az én szép hazámat?
Hová süllyedtél pusztuló fajom?
Fetrengsz a sárban, népek nyomorultja,
Rút becstelenség magad és neved, -
Én mit tegyek már?... Romjaidra hullva
Lehajtom én is árva fejemet.

Laokoon kínja, Trója pusztulása
Mesének oly bús, sorsnak oly magyar;
A sírgödör hát végképp meg van ásva?
A Föld mely ápolt, most már eltakar?
Búm Nessus-ingét nem lehet levetnem,
De kínja vád, s a csillagokra száll,
Ha végzetem lett magyarrá születnem
Magyarnak lennem mért oly csúf halál?

Nemzet, mely máglyát maga gyújt magának
És sírt, vesztére, önszántából ás,
Hol száműzötté lett a honfibanat
És zsarnok göggé a honárulás,
Hol a szabadság őrvongásbe rothad,
Meváltót, s latrot egykép megfeszít,
Hol szívet már csak gyávaság dobogtat, -
Ah, rajtunk már az Isten sem segít!

Pattogva, zúgva ég a magyar erdő,
Az éjszakába rémes hang üvölt,
Lehullt az égről a magyar jövőndő,
Millió göröngyre omlik szét a föld;
De bánatomnak dacra lázadása
- Mint örület, mely bennem kavarg -
Fölrebben most is egy-egy szárnycsapásra,
Még nem haltam meg, - élni akarok!

A mindenségbe annyi jaj kiáltson,
Ahány magyar rög innen elszakadt;
A tíz körmömmel kelljen bár kiásnom,
Kiásom a földből a holtakat:
Meredjen égnek - körül a határon
Tiltó karjuknak végtelen sora
S az ég boltján fenn lángbetűkkel álljon
Egy égő, elszánt, zordon szó: soha!

Soha, soha egy kis göröngyöt innen
Se vér, se alku, se pokol, se ég -
Akárhogy dúl most szent vetéseinkben
Idegen fajta, hitvány söpredék:
E száz maszlagtól részegült világon
Bennem hitvallón egy érzés sajog:
Magyar vagyok, a fajomat imádom
És nem leszek más, inkább meghalok!

Uram, tudd meg, hogy nem akarok élni,
Csak magyar földön és csak magyarul...
Ha bűn, hogy lelket nem tudok cserélni,
Jobb is, ha szárnyam már most porba hull:
De ezt a lelket itt hagyom örökbe,
S ez ott víjjog majd Kárpát havasán,
És belesírom minden ősi rögbe:
El innen rablók, - ez az én hazám!

És leszek szégyen és leszek gyalázat

És ott égek majd minden homlokon,
S mint bujdosó gyász az én szép hazámat
A jó Istentől visszazokogom;
És megfúvom majd hitem harsonáit,
Hogy tesz majd Isten gyönyörű csodát itt:
És bölcsővé lesz minden ravatal, -
Havas Kárpátoktól kéklő Adriáig
Egy ország lesz itt, egyetlen, s magyar.

*

vitéz Somogyváry Gyula: Jaj!

A magyar nemzetgyűlés ratifikálta a trianoni szerződést...

Most már aztán csehek lesztek kutyák
és még nagyobb úr lesz a kancsuka.
A gőgös, keshedt, vén turulmadár
nem száll már többet e rögre soha.
A föld húsa, mit ekétek kifordít,
Arany-Prágának ont majd gabonát
s csehek lesztek vagy megfeszültök, kutyák!

Hallod-e székel? Európa ítelt.
Hívhatod már a poklot és eget!
Holnap a pópa oláh Miatyánkra
bottal tanítja hettyke kölykedet.
Hajlongó szolga lesz az unokád már
s oláh fejfával borít majd a hant
s kitépjük a szíved, ha magyar, bitang!

Hej, Bácska népe, húzzad az igát,
mi "győztesek" majd addig dőzsölünk.
Nemes bocskorunk a nyakadra lépett
és Szent-Páris most paroláz velünk.
Meg ne zavarja Nagyszerbia álmát
magyar szóval a nyikkanó poronty,
mert feltámad Heródes újra, te rongy!

*

Ruttkay Arnold: Nem volt még elég...?

Mi kell még...?
Nem volt elég a hétpecsétes Békeokmány,
az ingyen kapott ősi föld...?

Nem volt elég a sebtében meghúzott országhatár,
kertek végében a málnabokor mögött?
Kevés volt talán,
a lehullott utcatábla,
átköltött térkép,
eldőlt szobor...?

Az anyanyelv már rég föld alá költözött,
suttogva szólt a zsalugáterek mögött.
Bezárt az ódon iskola,
elhalt a dal,
kidőlt a harangláb.
Az emlékek is reszketve féltek.
Titokban éltek a Házsongárd felett
és Bakából is Baca lett, az ősi név helyett.
Elvégeztetett...!
A törvényesből, így lett végül törvénytelen.
Így kapott szégyenteljes leckét a Történelem...

De mindez, nem volt elég.
A szabadító Mózes hiába várnánk...
Feldúlt temetőföldjeink mélyén,
most Karthágó szörnyű sorsa vár ránk...
Irgalmas Isten! Nézd!
Nem volt elég, hogy Múltunkat maguknak kérték, most végül
HALOTTAINKAT IS HALÁLRA ÍTÉLTÉK...!

*

Wass Albert: Üzenet haza

Üzenem az otthoni hegyeknek:
a csillagok járása változó,
és törvényei vannak a szeleknek,
esőnek, hónap, fellegeknek,
és nincsen ború, örökkévaló.
A víz szalad, a kő marad,
a kő marad...

Üzenem a földnek: csak teremjen,
ha sáska rágja is le a vetést,
ha vakond túrja is a gyökeret.
A világ fölött őrökdi a Rend
s nem vész magja a nemes gabonának,
de híre sem lesz egykor a csalánnak;
az idő lemarja a gyomokat.

A víz szalad, a kő marad,
a kő marad...

Üzenem az erdőnek: ne féljen,
ha csattog is a baltások hada.
Mert erősebb a baltánál a fa,
s a vérző csonkból virradó tavaszra,
új erdő sarjad győzedelmesen.
S még mindig lesznek fák, mikor a rozsda
a gyilkos vasat rég felfalta már,
s a sújtó kéz is szent jóvátétellel
hasznos anyaggá vált a föld alatt.
A víz szalad, a kő marad,
a kő marad...

Üzenem a háznak, mely fölnevelt:
ha egyenlővé teszik is a földdel,
nemzedékek őrváltásain
jönnek majd újra boldog építők,
és kiássák a fundamentumot,
s az erkölcs ősi, hófehér kövére
emelnek falat, tetőt, templomot.
Jön ezer új Kőműves Kelemen,
ki nem hamuval és nem embervérrel
köti meg a békesség falát,
de szenteltvízzel és búzakenyérrel
és épít régi kőből új hazát.
Üzenem a háznak, mely fölnevelt:
a fundamentum Istentől való,
és Istentől való az akarat,
mely újra építi a falakat.
A víz szalad, a kő marad,
a kő marad...

És üzenem a volt barátimnak,
kik megtagadják ma a nevemet:
ha fordul egyet újra a kerék,
én akkor is a barátjok leszek,
és nem lesz bosszú, gyűlölet, harag.
Kezet nyújtunk egymásnak és megyünk
és leszünk Egy Cél és Egy Akarat:
a víz szalad, de a kő marad,
a kő marad...

És üzenem mindenkinek,
testvérnek, rokonnak, idegennek,

gonosznak, jónak,
hűségeseknek és alávalónak,
annak, akit a fájás űz és annak,
kinek kezéhez vércseppek tapadnak:
Vigyázzatok és imádkozzatok!
Valahol fönt a magas ég alatt
Mozdulnak már lassan a csillagok
s a víz szalad, a kő marad,
a kő marad...

Maradnak az igazak és a jók,
a tiszták és a békességesek.
Erdők, hegyek, tanok és emberek.
Jól gondolja meg, ki mit cselekszik!
Likasztják már az égben fönn a rostát,
s a csillagok tengelyét olajozzák
szorgalmas angyalok.
És lesz csillagfordulás megint,
és miként hirdeti a Biblia:
megméretik az embernek fia
s ki mint vetett, azonképpen arat,
mert elfut a víz és a kő marad,
a kő marad...!